

TKD Ankara Şubesi'nde 90'lı Yılların Başları

Z. Nilgün Salmaner*

Yaşamımızda değerli dönemler vardır, üzerinden uzun zaman geçse de, gülümseten, onurlandıran, iyi ki ... dediğimiz. 1990 – 1992 tarihleri arasında Yönetim Kurulu'nda görev aldığım Türk Kütüphaneciler Derneği Ankara Şubesi üçüncü dönemi; içinde yer almaktan, birlikte üretmekten, paylaşmaktan ve çoğaltmaktan keyif duyduğum, mesleki bir örgütlemeye iyi bir ekip çalışması ile etkinliklerinde ilklerin yaşandığı, ilkeli duruşundan ödün vermeden çalışılan, paylaşılan, üretilen ve inatla örgütlülüğün öneminin vurgulandığına inandığım bir süreçtir.

Daha önce birbirini tanımayan meslektaşlar olarak bir araya geldik ve öncelikle, kütüphanecilerin meslek örgütlerine uzak duruşunu giderebilmenin ve mesleğin sorunlarına çözüm üretebilmenin yolunun tabanın geniş katılımı ile gerçekleşebileceğini düşünerek tek tek sorunları saptamaya çalıştık. Ekim 1990 da duyurusunu yaptığımız 6 Çalışma Grubuna başvuran üyelerimizin sayısı zaman içinde azalsa da 'Mevzuat, Kütüphanecilik Eğitimi ve Kütüphanecilerin Özlük Hakları' temalı grupların özverili çalışmaları ile sorunlara alternatif çözümler üretebildik ve kamuoyu ile paylaşabildik. 'Çeviri/Terminoloji' Grubunda yer alan meslektaşlarımız, Sekine Karakaş, Aytaç Yıldızeli, Başak Kayıran ve Hülya Ünal kütüphanecilik için El Kitabı niteliğinde olan ve Jennifer Rowley tarafından yazılan "Organizing Knowledge" isimli kitabın çevirisini üstlendiler. En önemlisi, bizden 2 dönem sonra 1996 yılında basılabilen kitap¹ için 4 yıl ısrarla çalışmalarını sürdürdüler.

Yaptığımız her çalışmada, kütüphanecilerin halkın eğitimine, gelişimine doğrudan katkıda bulunan bireyler olduğu gerçekliğini ve kütüphaneciliğin yaşama dokunan tüm alanlarla ilintili olduğu noktasından hareket etmeyi ilke edindik. Yaşadığımız dönemde ülkemizde yaşananlara seyirci ve suskun kalmadık. 1990 yılında karanlık odaklarca planlanan suikastlarda peş peşe katledilen aydınlarımız Prof. Dr. Muammer Aksoy ve araştırmacı gazeteci yazar Çetin Emeç'in ardından 6 Ekim 1990

* TKD Ankara Şubesi Eski Başkanı. e-posta: znilgunsalmaner@gmail.com

¹ Rowley, J. (1996). *Bilginin Düzenlenmesi: Bilgi Erişime Giriş*. (S. Kararakaş [vd.] Çev.) Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği Ankara Şubesi.

tarihinde Doç. Dr. Bahriye Üçok da aynı yöntemle katledildi. Göreve geldiğimiz ikinci ayına rastlayan bu olay karşısında suskun kalmadık ve üzüntümüzü gazete ilanları ile kamuoyuna duyurduk. Dernek tarihinde ilk olan bu duruş gerek meslektaşlar gerekse diğer sivil toplum örgütleri nezdinde ses getirdi. Bu destekle 1991 yılında Bilkent Üniversitesinden içinde 4 tane de kütüphane personelinin bulunduğu yaklaşık 300 personelin sendikalaşma gerekçesiyle işten çıkartılmaları yaşandığında da sessiz kalmadık ve dönemin cumhurbaşkanından, meclis başkanına, başbakanına, YÖK başkanlığına, ilgili bakanlarına, üniversite rektörü ve kütüphane müdürüne uzanan geniş bir kitleye yapılan haksızlığı protesto eden telgraflar gönderdik.

22 Aralık 1990 tarihinde merhum hocamız Prof Dr. Osman Ersoy'un emekliliğe ayrılması nedeniyle hazırladığımız tören ile başlattığımız ilk etkinliğimizden son etkinliğimize kadar geçen süreç içinde şiir, müzik ve resimle hep iç içe olduk. Özellikle değerli hocamızın anlamlı gününde meslektaşlarımıza Devlet Tiyatrosu sanatçısı Erdal Küçükkömürcü'nün okuduğu şiirler ve gitar konseriyle Milli Kütüphane'de unutulmaz bir anı yaşattık.

Bir etkinliğimizin sonunu '*arşiv odalarından bilgi bankalarına, kil tabletlerden kompakt disk'lere ulaşırken kütüphaneci de gelişen teknolojiyle birlikte çağdaşı yaşayabilme ve yaşatabilme mücadelesini veriyor*' diyerek getirmiştik. Bu mücadele içinde yer alan kütüphanecilerin toplumun yapılanmasına engel olan baskı ve yasaklara karşı duyarlı olmaları, her şeyden önce kendi içindeki sansürü yıkarak çağdaş toplumların yaratılmasında yerini alabilmesi diğer bir hareket noktamız oldu.

17 Mayıs 1991 tarihinde Alman Kültür Merkezinde gerçekleştirdiğimiz Prof. Dr. Özer Soysal'ın yönettiği, Prof. Dr. Tülin Sağlamtunç, Prof. Dr. Şahin Yenişehirlioğlu, Muzaffer İlhan Erdost, Dr. Giray Uraz ve maalesef artık aramızda olmayan Uğur Mumcu'nun katılımlarıyla "*Yayıncılık ve Kütüphanecilik Açısından Düşünce Özgürlüğü ve Sansür*" konulu panelimizde var olan yasakların toplum ve toplumun gelişmesine etkisini çok yönlü tartışma olanağını bulduk. Söz konusu panel için Alman Kültür Merkezi yönetiminin salonlarını bir meslek derneğine ilk kez ücret almadan açtıklarını da vurgulamak isterim.

1991 Birleşmiş Milletler-UNESCO örgütü tarafından tüm dünyada *Mozart ve Yunus Emre Yılı* olarak ilan edilmişti. Kütüphanecileri evrensel düşünebilen bireyler olarak algıladığımızdan 27. Kütüphane Haftası için önerdiğimiz "*Şiirin ve Müziğin Evrenselliğinde Yunus Emre - Mozart*" konulu etkinliğimiz dönemin Kültür Bakanlığı

yetkilileri tarafından kabul edilmeyince üyelerimizden aldığımız güçle Yönetim Kurulu olarak bu etkinliği Sanat Kurumunun bize sağladığı ortamda yakın işbirliği çerçevesinde gerçekleştirdik. Etkinlikte Devlet Tiyatrosu sanatçısı Erdal Küçükömürücü Yunus Emre'den şiirler okudu, Hacettepe Üniversitesi Konservatuarı öğrencileri de Mozart'ın bestelerini çaldılar. Aynı gece TKD Genel Merkezi tarafından Ramazan ayı nedeniyle programa alınmayan geleneksel Kütüphaneciler Yemeğini yine Sanat Kurumunda düzenledik.

Ağustos 1991'de meslekte çok sesliliğin sürecini başlatabileceğine inandığımız Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği (ÜNAK) kuruldu. TKD Ankara Şubesi olarak 28. Kütüphane Haftasına TKD Genel Merkezi ve ÜNAK yetkililerinin katılacağı bir açık oturum düzenlemeyi önerdik. Açık oturumdan amacımız iki derneğin de dernekçilik anlayışları ve mesleki değerlendirmelerini yaparak üyelerini aydınlatmaları ve birlikte çalışabilmek ve işbirliğine gidebilmek için olumlu bir platform oluşturulmasına katkıda bulunmaktı. Ancak bu önerimiz her iki dernek yetkilileri tarafından geri çevrildiği için açık oturum etkinliğini gerçekleştiremedik.

1992 yılının Ocak - Mayıs aylarında, kütüphaneciliğin arkeolojiden mimarlığa, yönetimden teknolojiye kadar uzanan konularla olan etkileşimlerini ortaya koyan mesleki konferanslar düzenledik. Bu süreçte sırasıyla Fatoş Gür Akınoğlu *Teknostress*, Ahmet Metan *Total Quality Management*, Prof. Dr. Cevdet Bayburtluoğlu, *Uygarılıklar ve Kütüphaneler*, Doç. Dr. H. Işın Dener *Kütüphane Yönetiminin Ekonomik Yönü*, Zeynep Onat Öz *Kütüphanelerin Mekansal Organizasyonunda Kütüphanecinin Rolü* konulu konferanslar verdiler.

Natürmorttan-soyuta farklı malzemeleri kullanarak resim yapan üyelerimizi bir araya getirdiğimiz "*Kütüphaneci Ressamlar*" sergisi ile 28. Kütüphane Haftasında kütüphanecilerin sanatın sadece iyi bir izleyicisi olmaktan öte sanatsal üretimde de geri kalmadıklarının en güzel örneklerini verdik. TÜBİTAK' taki etkinliğimize Nazlı Alkan, Fatoş Gür Akınoğlu, Erol Olcay, Hülya Ünal ve Bilge Amcaoğlu meslektaşlarımız tabloları ile katıldılar.

Üyelerimizin düşüncelerini, çalışmalarını içermesini hedeflediğimiz ve bunların yanı sıra sosyal, akademik gelişmelerin de duyurusunu yapabileceğimiz, üyelerimizin çizgilerine, şiirlerine, denemelerine yer verebileceğimiz bir yayın organı olarak nitelendirdiğimiz ve her bir sayısının kendi içinde konu bütünlüğü olmasına özen

gösterdiğimiz *Düşünceler Bülteni*² ilk sayısını Mayıs 1991 de yayımladık. İlk sayımız Ankara Kütüphaneciler Rehberinin oluşturulması için hazırlanan bilgi formunu da kapsıyordu. Ne yazık ki bize ulaşan form sayısının üye sayımıza oranla çok düşük olduğunu gördük.

İkinci sayımızda, mesleki örgütlenmelerin bireyin düşünme, öğrenme, yaratma haklarına duydukları saygı ve bu hakları korumaya gösterdikleri özeni vurgulamak için; kütüphaneci ve kütüphaneler için yayınlanmış ve özünde düşünce özgürlüğünü taşıyan, bireylere istedikleri yayını seçme ve okuma haklarını tanıyan bildirgelere yer verdik.

Üçüncü sayımızda mesleki örgütlenmelerden söz ettik. Düşüncelerin yaşama geçirebilmesi için salt eleştirinin yeterli olmadığını var olana sahip çıkarak daha iyiye daha güzele ancak örgütlü bir yapıyla ulaşılabileceğini örneklerle aktarmaya çalıştık.

Mart 1992 de yayımlayabildiğimiz 4. sayımızı ‘*Bilgi Çağında Kütüphanecilik Eğitimi*’ konusuna ayırdık. Bunu yaparken Ekim 1990 tarihinde oluşturduğumuz çalışma gruplarından biri olan Kütüphanecilik Eğitim Grubunda yer alan meslektaşlarımızın özveriyle hazırladıkları özgün çalışmadan yola çıktık.

2 Haziran 1992 de şair Hüseyin Güteryüz’ün katıldığı “*Edebiyat Sohbetleri*” konulu şiir, müzik ve sanatsal sohbet kapsamlı bir veda programı ve aynı ay yayımladığımız *Düşünceler Bülteni*’nin 5. sayısı ile biz veda ederken, yeni seçilen Yönetim Kurulu üyesi meslektaşlarımıza da özgün bir Bülten ve kısa sürede oluşan önemli bir birikim bırakıyorduk.

Bir meslek örgütüydük ve görevde bulunduğumuz 2 sene boyunca demokratik, çağdaş dernek yapısı içerisinde, ülkenin içinde bulunduğu somut koşullar ve bu koşullar içinde yer alan kütüphanecilerin ülkenin gelişimindeki etkin rolünü göz önüne alarak saptamalar yapmaya çalıştık. Bunları yaparken görevi devredene kadar yaşadığımız em önemli sorunlardan biri olan mekan sorununu aşmak için ağırlıklı olarak Sanat Kurumu’nun o yıllarda Adakale Sokakta bulunan merkezini kullandık. Sanat Kurumu’nun entellektüel ortamı ve kurum başkanı ressam İmren Erşen ile orada karşılaştığımız eski meslektaşlarımızdan (Uğur Bilge) aldığımız sinerjiden fazlasıyla etkilendik.

Sizlerle, elimde kalan notlar ve aklımın kıyısındakilerle paylaşmaya çalıştığım bu süreci birlikte kat ettiğimiz yol arkadaşlarımız Ayhan Kaygısız, Mehmet Soluk, F. Nafiz Ertürk ve M. Tayfun Güle ile birlikte yürüttüğümüz sağlam bir ekip çalışmasına borçluyuz.

İyi ki, TKD Ankara Şubesi’nde çalışmışız ve iyi ki meslektaşlarımızı daha yakından tanımış ve tanıtmışız.

² *Düşünceler*. 1991- . Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği Ankara Şubesi.